



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacrae Theologiae Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiae Ad Mentem Scoti Cursus Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

9. An voluntas sit perfectior intellectu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

cognitio, & indifferentia potentia, habet esse pro tali instanti, ut sic præcedens est, & consequenter, ut sic non est libera.

Adde potentiam non esse indifferentem ad ponendam, vel non ponendam negationem præcedentem exercitiū libertatis suæ pro illo priori, & consequenter illa negatio pro illo priori non est libera, sicut est negatio, quæ est in instanti in quo intelligitur exercitiū libertatis.

Obijciens quarto, si pura omisso sufficeret pro exercitiū libertatis, sequeretur Deum posse exercere suam libertatem ad extra per puram omissionem.

Respondetur, si ex nullo alio capite hoc ipsi repugnet, quam ex defectu libertatis, concedo; nec hoc esset vlllo modo inconueniens; si sic, nego. An autem ex alio capite repugnet, necne, non pertinet vlllo modo ad præsens, sed referendum est ad Theologiam.

90. Obijciens quinto, mala esset diuisio peccati in dictum, factum, vel concupitum contra legem, quia omisso pura peccaminosa esset peccatum, & non comprehenderetur sub illa.

Respondeo negando sequelam, potest enim optime reduci illa omisso ad concupitum, quia est concupiscentia interpretatiua, & æquiualens moraliter nolitioni actus præcepti: perinde enim est legislatori quod iste actus conceptus non ponatur mediante omissione pura, vel mediante nolitione positiua ipsius.

Q V Æ S T I O IX.

An voluntas sit perfectior intellectu.

91. **P**rima sententia est intellectum esse perfectiorem. Ita Sanctus Thomas 1. part. q. 72. art. 3. quem sui sequuntur communiter citati à Complutensibus hic disp. ultimā n. 28.

Secunda sententia præfert voluntatem. Hanc tenet Doctor in 4. dist. 49. q. 4. & 5. & præter suos Alensis 3. part. q. 80. Bonau. Egidius, Argeminas, Gabriel, Maior 4. dist. 49. & alij.

Ego certè difficile esse existimo iudicium ferre: & fortassis ita se habent hæ potentia, ut neutra altera sit simpliciter perfectior, sed qualibet perfecta in suo ordine, & vna altera perfectior in vna ratione ac imperfectior in alia, instar excedentium, & excessorum. Nihilominus sit

CONCLUSIO I.

Si altera ex his potentia sit simpliciter perfectior, debet dici, quod voluntas sit perfectior. Hæc est secunda sententia contra primam.

Probatur primo: quia illa potentia debet censi perfectior, quæ habet perfectius obiectum formale adæquatum: sed bonum quod est obiectum formale voluntatis est perfectius vero, quod est obiectum formale adæquatum intellectus, maxime secundum aduersarios: ergo voluntas est perfectior intellectu. Hæc probatio magis facit ad propositum in sententia Aduersariorum, quam Scoti, qui negat verum esse obiectum adæquatum intellectus, & asserit ipsum tendere etiam in bonum quia bonum est; unde ipsemet supra non fudit huic rationi, quæ tamen fuit, & docte proponitur, & stabilitur à Patre Hieronymo, in commentario ad Scotum supra n. 57.

92. Complutenses respondent, licet bonum secundum se sit perfectius quam verum, non tamen prout obiectum voluntatis est perfectius, quam verum, prout est obiectum intellectus, quia non est obiectum voluntatis per modum quidditatis, sed magis concrete; verum autem est obiectum intellectus per modum quidditatis, & non concrete. Quam doctrinam, aut potius verba obscurissima, explicare videntur sic, ut velint verum percipi ab intellectu per modum quidditatis, & minus concrete, quia percipitur ab ipso, ut abstrahit ab existentia, & singularitate: bonum vero percipi à voluntate, non per modum quidditatis, sed magis concrete, quia percipitur ab ipsa, seu tendit in ipsam, ut existens, & singulare.

Sed contra hanc doctrinam sic explicatam facit euidē-

ter, quod voluntas non feratur in bonum, nisi secundum quod proponitur ab intellectu: ergo si feratur in ipsum ut existens, & singulare, atque adeo non per modum, quidditatis, debet similiter cognosci ab intellectu, vel si intellectus non possit cognoscere ipsum sic, sed abstractus, neque voluntas potest ferri in ipsum.

Deinde, si voluntatis obiectum sit bonitas singularis existens, & intellectus obiectum sit bonitas abstrahens ab existentia, & singularitate, profecto vel ex hoc ipso sequitur quod obiectum voluntatis sit perfectius, quia perfectior est bonitas existens, quam non existens.

93. Dices cum Complutensibus, verum quidem esse, quod in esse rei bonitas existens sit perfectior quam non existens; non tamen in esse obiecti, quia ut non existens est abstractius.

Contra, quia quod sit abstractius non facit ipsum perfectius in esse rei, & hinc conceptus entis abstractissimus est minus perfectus conceptus quam conceptus hominis: ergo neque in esse obiecti: quid enim facit ad hoc, quod sit abstractius, nisi velimus ludere verbis?

Probatur secundo: illa potentia est perfectior, cui competit perfectior actus, & ille actus est perfectior, ad quem datur perfectior habitus: sed habitus aliquis voluntatis, nempe charitas, est perfectior quocumque habitu intellectus: ergo & aliquis actus ipsius est perfectior quocumque actu intellectus, & consequenter ipsamet voluntas est perfectior intellectu.

Probatur minor 1. Cor. 13. Maior bonum est charitas. Et ex August. 5. Trinit. 19. In donis Dei nullum est maius charitate, nec æquale.

94. Responderi posset, charitatem esse quidem perfectius donum quocumque dono dato pro statu viæ, sed intellectum tamen habere in patria donum illa perfectius, v.g. lumen gloriæ: unde non sequitur voluntatem esse perfectiorem, sed potius è contra intellectum esse perfectiorem voluntate.

Contra, quia sicut voluntas in via perficitur perfectiore habitu, quam intellectus; ita etiam in patria deberet perfici, quia potentia debent perfici in patria iuxta proportionem ad perfectionem quam habent in via.

Deinde quod charitas patriæ, siue sit eadem cum illa quam habemus in via: siue diuersæ speciei ab illa, sit perfectior quam lumen gloriæ, & actus charitatis quam visionis beatificæ, probatur: quia nemo est, qui non magis deberet desiderare amare perfectissime amicum, si hoc posset facere absque cognitione perfectissima, quam cognoscere ipsum perfectissime absque amore perfectissimo, & etiam ipsemet amicus deberet optare, se amari quam cognosci: ergo signum est quod amor sit perfectior cognitione.

Alij probant idem secundo, quia illud est perfectius, quod excludit maiorem imperfectionem: sed amor excludit maiorem imperfectionem quam visio formaliter, excludit enim odium Dei, quod est maxima imperfectio.

95. Sed certe hæc secunda probatio videtur nimis probare, nam probat etiam amorem Dei naturalem super omnia esse perfectiorem visione beatifica, quia excludit quodcumque peccatum actuale ex natura sua physica non minus, quam amor Dei supernaturalis; sed videtur falsum quod aliquis actus naturalis sit perfectior actu supernaturali, tam excellenti, quæ est visio beatifica. Imo probat quemcumque actum virtutis esse perfectiorem visione, quia quicumque talis actus excludit actum vitij oppositi, & quicumque actus vitij est imperfectior quam ignorantia, aut carētia visionis, quæ excluditur per visionem beatam: ergo, vel quicumque talis actus est perfectior visioni, vel non sequitur quod perfectio opposita maiori imperfectioni sit maior, quam quæ opponitur minori.

Confirmatur hæc impugnatio, quia ratio, ob quam charitas, & quicumque actus virtutis opponitur peccatis oppositis, non est ex maiori perfectione ipsorum supra alias perfectiones ea non excludentes, sed quia peccata omnia, cum debeant esse libera, debent per se primo spectare ad voluntatem, & consequenter non debent posse excludi formaliter, nisi per aliquid spectans ad voluntatem.

96. Quæ

QVÆSTIO I.

An dentur habitus naturales.

96. Qui voluerit tamen defendere prædictam probationem, quam S. ois ipse proponit, dicat consequenter charitatem etiam naturalem esse perfectiorem visione beatifica secundum se consideratam, quia opponitur odio Dei, quod physice loquendo est maximum malum, & multo maius quam quodcumque malum, cui opponitur visio beatifica; & idem dicat de quibuscumque aliis, quæ habent opposita imperfectiora physice, quam sit oppositum visionis.

Ad confirmationem autem dicat, quod ex hoc, quod charitas spectat ad voluntatem, ad quam spectant istæ aliæ imperfectiores, colligatur maior eius perfectio physica, quam sit perfectio physica aliarum formarum, quæ ad illam non spectant, nec possunt ab ea excludere imperfectiores illas physicas maiores.

Uterius, quod charitas patriæ sit perfectior scientia patriæ, probatur ulterius, quia Angeli perfectissimi denominantur Seraphim ab excessu charitatis, & Angeli illis imperfectiores vocantur Cherubim à scientiæ eminentiæ: ergo signum est quod amor sit perfectior scientiæ, aliis potius deberent perfectissimi Angeli sumere denominationem à scientiæ quam ab amore.

Præterea scientia etiam patriæ, v. g. visio beatifica, ordinatur per se ad amorem beatificum: ergo signum est, quod hic illa sit perfectior.

Probatur tertio conclusio, quia voluntas habet maius dominium in cæteris facultates quam intellectus, & licet dependeat à propositione intellectus, tamen potest diuertere intellectum ab una consideratione ad aliam, & sequi, vel non sequi eius dictamen: sed ex hoc videtur colligi posse, quod sit perfectior: ergo.

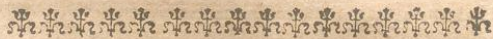
97. Obiicit, intellectus minus dependet à voluntate, quam hæc ab illo: ergo est perfectior.

Respondeo negando consequentiam; quia minor dependentia non arguit semper maiorem perfectionem, ut patet ex materia prima, quæ est imperfectior forma, & tamen minus dependet à forma, quam hæc ab illa: & ex ipsomet intellectu, qui pro hoc statu magis dependet à sensibus, quam sensus ab illo, cum tamen sit sine dubio perfectior sensibus, etiam si non haberet maiorem perfectionem aut magis perfectas operationes quam habet pro hoc statu.

Obiicit secundo: inter proprietates alicuius rei illa est perfectior, quæ prius dimanat, quia magis accedit ad illam ipsam rem cuius est proprietates: sed intellectus prius dimanat ab anima quam voluntas, sicut actus ipsius præsupponitur actui voluntatis: ergo est perfectior voluntate.

Respondeo negando maiorem cum sua probatione, loquendo de accessu in perfectione; quod enim prius emanet, aut non emanet, nihil facit ad rem, quia emanare prius, posset oriri non ex perfectione maiori, sed ex præsuppositione eius ad illud, quod posterius emanaret.

Deinde negari posset minor, nam quamvis actus intellectus præsupponeretur actui voluntatis, non sequitur quod ipsemet intellectus prius emanet, quam voluntas, quia quamvis æque primo emanarent, posset actus unus prærequiri ad actum alterius.



DISPUT. VIII.

De Habitibus.

VANDOQVIDEM potentia Animæ, præsertim Intellectus, & Voluntas, longo exercitio acquirant facilitatem ad aliquas operationes, quas ante non nisi difficulter exercebant; & illud, quod dat ipsis formaliter illam facilitatem, vocetur *habitus*, spectat sine dubio ad complementum huius tractatus, de Habitibus agere, maxime de naturalibus, nam consideratio Habituum supernaturalium spectat ad Theologiam.

1. **I**am dixi, per *habitus* intelligi illud, per quod potentia, quæ poterat quidem, sed non sine difficultate, elicere aliquam operationem, aut non tam cito, possit minori cum difficultate, ac citius illam elicere.

CONCLUSIO I.

In potentiis sensitiuis externis non datur *habitus*. Hæc est communissima omnium, & patet manifeste, quia nūquam habet maiorem facilitatem in operationibus suis, quam semel habuerunt, præsertim, quæ oriatur ex alio capite quam ex dispositione aliqua corporea meliori, quæ dispositio non acquiritur per frequentationem actuum, ut patet experientia: sed non est principium colligendi habitus, nisi à posteriori ex huiusmodi facilitate maiori, quæ acquireretur: ergo.

Dixi, quod non habeant maiorem facilitatem quæ ex dispositione, quia oculus aliquando potest esse indispositus sic, ut non possit tam perfecte videre, quam postea melius dispositus possit: sed illud, à quo habet hoc, non est *habitus*, de quo modo agimus, quia *habitus* acquiritur per actus in potentia bene disposita, physice loquendo; & est qualitas intentionalis; illud autem, à quo redditur oculus melius dispositus ad videndum, vel est aliquid physicum, sicut non intentionale, vel carentia alicuius physici positiui, & potest antecedere omnem actum, & perdi hæc intermissione, ac acquiri iterum sine frequentatione actuum, vade non potest esse *habitus*, de quo loquimur.

Ratio autem à priori, unde hæc potentia, nec sentiant maiorem facilitatem, nec indigeant habitu, est, quod ipsæmet non habeant sibi proponere sua obiecta, & quod eo proposito necessitentur ad suos actus ex eo, quod naturaliter sint determinatæ ad illos producendos proposito sic obiecto.

CONCLUSIO II.

2. **D**antur *habitus* in membris externis. Hæc est expresse Doctoris in 3. dist. 3. n. 19. quem præter suos sequuntur Nominales & alij, quos ibidem citat Scoliaſtes contra D. Thom. 1. 2. q. 50. cum suis, quos sequitur Suarez diff. 44. Met. V. 8. diff. 78. & alij plures.

Probatur experientia Scriptorum, Citharædorum, & Pictorum, in quorum manibus post frequentatos actus reperitur facilitas magna, quam non habuerunt antea: sed illa facilitas non potest provenire ab alio quam ab habitu inexistente illis membris: ergo datur *habitus* in illis.

Dices, illam facilitatem oriri posse ex dispositione physica organi, v. g. manus, & subordinatione eius ad virtutem phantasticam, & appetitum sensitiuum seu voluntatem: ergo non provenit ab habitu inexistente manui, v. g.

Contra, quia non est conceptibile quomodo ex vlla dispositione organi, v. g. manus, possit fieri ut digitus Citharædi nunc hanc chordam, nunc illam remotam tam punctualiter tangat; quamvis enim ex dispositione corporis oriri possit ut velocius digiti moveantur, tamen non apparet quomodo ex illa dispositione absque habitu possint moveri tali ordine. Quod etiam id non proveniat ex subordinatione ad virtutem phantasticam, & appetitum aut voluntatem, patet, quia potest quis esse expertissimus in facultatibus interioribus ad sonandum, & tamen satis ineptus in facultate exteriori: ergo signum est quod illa habilitas quæ est ad sonandum in manu, non proveniat tantum ex illa subordinatione ad potentias interiores, & ex dispositione physica manus.

Confirmatur hoc, quia sæpe distrahuatur potentia interioris & versantur circa alia obiecta quando cōtinuatur dexterrime per manum cytharizatio: sed hoc fieri nequiret, si dexteritas illa proveniret ab habitibus subiectatis in potentiis interioribus: ergo non solum ab illis provenit.

Confirmatur secundo, quia nō potest provenire à potentia interiori,